

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΕΡΜΑΝΟΥ**

ΟΙ ΤΟΙΧΟΙ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Σχολικός Χώρος και Εκπαίδευση

Δρ Δήμητρα Μέσσιου
Επιθεωρήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΕΝΔΟΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

6 Μαΐου 2014

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

- Σπούδασε αρχιτεκτονική στη Θεσσαλονίκη
- Σπούδασε κοινωνική ψυχολογία στο Παρίσι
- Ειδικεύθηκε στη σχέση του παιδιού με το χώρο στο περιβάλλον της πόλης και στο σχολείο
- Είναι Καθηγητής στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- «ΟΙ ΤΟΙΧΟΙ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ. ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ», Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg, 2002 (527 σελίδες)

«ΟΙ ΤΟΙΧΟΙ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ»

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

- Ανθρωποκεντρική θεώρηση της έννοιας «χώρος»

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Πρόσφατες τάσεις αναφορικά με τον σχολικό χώρο, οι οποίες διαμορφώθηκαν σε διεθνές επίπεδο

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Διερεύνηση των συνθηκών δημιουργίας και λειτουργίας του σχολικού χώρου στην Ελλάδα

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

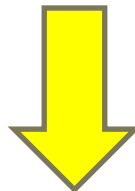
- Αναβάθμιση του σχολικού χώρου στην Ελλάδα, εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία παρέμβασης και τα συμπεράσματα που παρουσιάστηκαν στα προηγούμενα τρία μέρη

Θέματα σχετικά με το Νηπιαγωγείο

- Η λειτουργία ομάδων στο νηπιαγωγείο (στο *Κεφάλαιο 5*)
- Μια ειδική περίπτωση: Ο χώρος του νηπιαγωγείου (στο *Κεφάλαιο 6*)
- Η ασταθής σχέση ανάμεσα στις δύο δομές της τάξης στο νηπιαγωγείο (στο *Κεφάλαιο 11*)
- Το «διαφορετικό-ίδιο» νηπιαγωγείο (*Κεφάλαιο 10*)
- Η εφαρμογή του παιδαγωγικού ανασχεδιασμού στο χώρο του νηπιαγωγείου (*Κεφάλαιο 15*)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Παραδείγματα παιδαγωγικού ανασχεδιασμού του σχολικού χώρου στην Ελλάδα και την Κύπρο
- Δημοτικό Σχολείο Πομού στην Κύπρο, Δημοτικό Σχολείο Αντιμάχειας στην Κω και το 15^ο Ενιαίο Λύκειο Θεσσαλονίκης (παιδαγωγικός ανασχεδιασμός των σχολείων στο σύνολό τους)
- Μεμονωμένες αίθουσες ή άλλοι σχολικοί χώροι

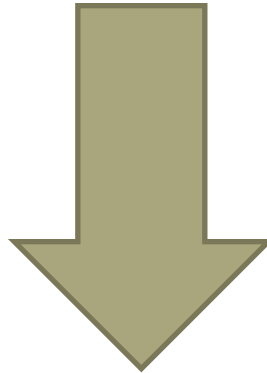

ΜΕΣΩ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ – ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

**ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

**ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ
ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- ✓ **Οργάνωση του χώρου**
- ✓ **Χρησιμοποίηση του χώρου**
- ✓ **Αλλαγή της διδακτικής προσέγγισης και των ρόλων στην τάξη**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η διαμόρφωση περιοχών

Η διευθέτηση ενός ευέλικτου χώρου

Η αναβάθμιση των ψυχο-κοινωνικών παραγόντων του περιβάλλοντος

Η αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΟΧΗ

Να είναι οριοθετημένη με σαφήνεια για να διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες.

Να αναδιοργανώνεται συχνά.

Να έχει τα δικά της λειτουργικά και αισθητικά χαρακτηριστικά.

ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΥΕΛΙΚΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Δυνατότητα για εφαρμογή πολλαπλών διατάξεων στα θρανία και τα άλλα έπιπλα.
- Χρήση του χώρου με πολλαπλούς τρόπους.
- Διευκόλυνση της «πρόσωπο-με- πρόσωπο» επικοινωνίας και παράλληλα των συνεργατικών δεξιοτήτων.
- Ελευθερία μετακινήσεων στην αίθουσα και χρήση του χώρου από το παιδί, χωρίς περιορισμούς.
- Δημιουργία ενός περιβάλλοντος ενεργητικής μάθησης.

Η ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΥΧΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ο παιδαγωγικός σχεδιασμός της αίθουσας διδασκαλίας μπορεί να επιδράσει με δύο τρόπους στο ψυχολογικό-κοινωνικό περιβάλλον της τάξης:

- Με την αισθητική οργάνωση
- Με τη δυνατότητα δημιουργίας από τους μαθητές του προσωπικού τους χώρου

Η ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΥΧΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η διαμόρφωση και η αισθητική της αίθουσας πρέπει να προσανατολίζονται προς τη δημιουργία μιας «ατμόσφαιρας σπιτιού».

Οι τροποποιήσεις να πραγματοποιούνται με τη συμμετοχή των παιδιών.

Τα παιδιά να έχουν τη δυνατότητα να παρεμβαίνουν δημιουργικά στη διαμόρφωση και στη διακόσμηση της τάξης τους (αυτοεκτίμηση, αίσθημα ασφάλειας, ικανότητα αυτοελέγχου, θετική επίδραση στη συμπεριφορά).

Η ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΥΧΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥ

Το παιδί επενδύει με προσωπικά χαρακτηριστικά ένα χώρο της επιλογής του.

Τοποθέτηση αγαπημένων αντικειμένων του παιδιού και μικροπαρεμβάσεις που κάνει το παιδί, προσαρμόζοντας τον χώρο στις αισθητικές και τις λειτουργικές του προτιμήσεις.

Αύξηση συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία, βελτίωση των επιδόσεων στα μαθήματα και αναβάθμιση του ψυχολογικού κλίματος.

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

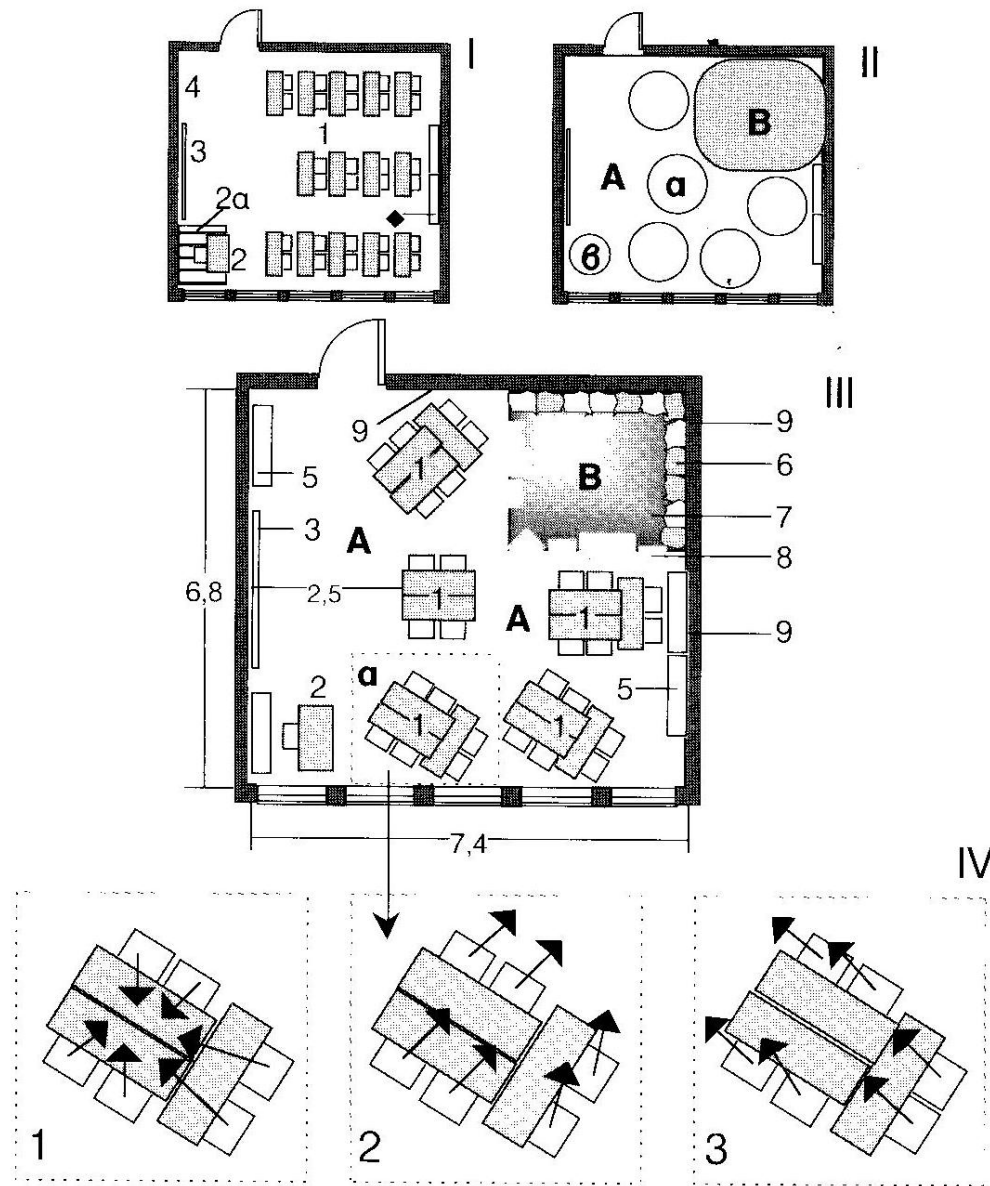
- Να είναι επαρκές σε ποσότητα, για να ενισχύσει τη διαδικασία αλληλεπίδρασης.
- Να παρακινεί το παιδί σε ποικιλία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- Η λειτουργία και η αισθητική του να παρουσιάζουν ενδιαφέρον, για να παρακινήσουν το παιδί να απασχοληθεί μαζί του.
- Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το εκπαιδευτικό υλικό εξαρτάται από την ελευθερία και τη συχνότητα της χρησιμοποίησής του από το ίδιο το παιδί.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

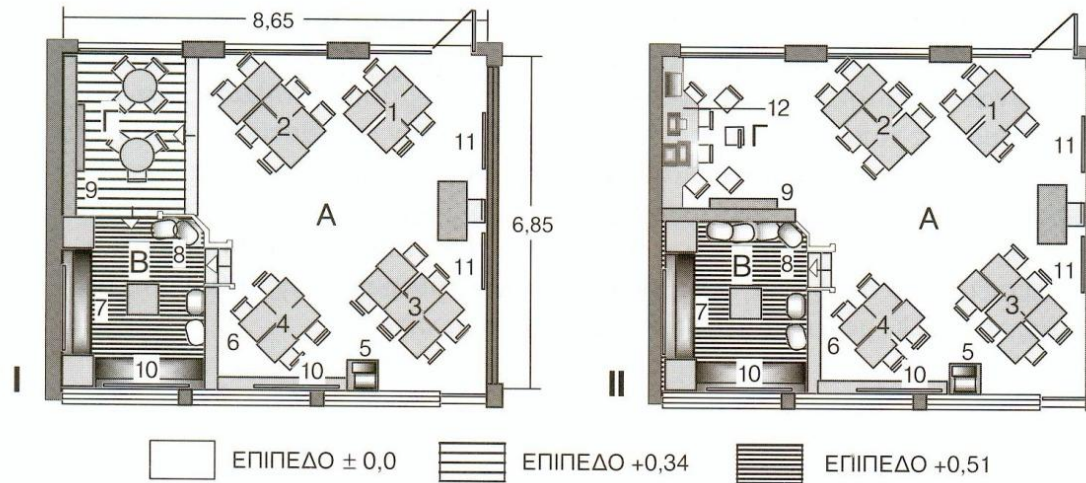
ΣΧΗΜΑ 58

Πρόταση για τη διαμόρφωση περιοχών στην αίθουσα διδασκαλίας
(Παιδαγωγικός ανασχεδιασμός του χώρου στο 21ο Δ. Σ. Θεσσαλονίκης, 1997. Κλίμακα 1:150)

ΣΧΗΜΑ 59

Παιδαγωγικός ανασχεδιασμός του χώρου στο Δημοτικό Σχολείο Πομού
(Κύπρος, 1999. Κλίμακα 1:150)

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

I: Η αίθουσα της Γ' και Δ' τάξης.

A: Περιοχή εργασίας σε ομάδες.

B: Καθιστικό.

Γ: Βιβλιοθήκη της τάξης και χώρος προετοιμασίας εργασιών.

1-2: Ομάδες της Γ' τάξης.

3-4: Ομάδες της Δ' τάξης.

5: Τηλεόραση-βίντεο σε κινητό έπιπλο.

6: Ντουλάπια των μαθητών.

7: Καναπές.

8: Μαξιλάρες.

9: Βιβλιοθήκη-δισκοθήκη.

10: Επιφάνειες για έκφραση, επικοινωνία και αισθητική δημιουργία.

11: Κινητοί, λευκοί πίνακες.

II: Η αίθουσα της Ε' και ΣΤ' τάξης.

A: Περιοχή εργασίας σε ομάδες.

B: Καθιστικό.

Γ: Νησίδα πολυμέσων με χώρο ατομικής ή/και ομαδικής εργασίας.

1-2: Ομάδες της Ε' τάξης.

3-4: Ομάδες της ΣΤ' τάξης.

5-11: Όπως στην αίθουσα της Γ' και Δ' τάξης.

12: Εξοπλισμός πολυμέσων (ηλεκτρονικός υπολογιστής, σκάνερ, εκτυπωτής, συσκευή εγγραφής CD-Rom).

ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ

- Συγκεντρώνει το σύνολο των μαθητών της τάξης
- Καλύπτει περίπου το 20% της επιφάνειας μιας τυπικής αίθουσας με 28 μαθητές
- Βασικό στοιχείο για τη δημιουργία «ατμόσφαιρας σπιτιού» στην τάξη
- Ο εξοπλισμός του αποτελείται από:
 - Καναπέδες
 - Άλλα καθίσματα
 - Μεγάλα μαξιλάρια τοποθετημένα πάνω σε μια μοκέτα στο πάτωμα
 - Πίνακες «έκφρασης, επικοινωνίας και αισθητικής δημιουργίας»

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ:

- **θέσεις των πινάκων έκφρασης, επικοινωνίας και αισθητικής δημιουργίας**
- **θεματολογία τους**
- **επιλογή των εκθεμάτων που θα αναρτηθούν στους πίνακες**
- **δημιουργία μεγάλου μέρους από το υλικό που παρουσιάζεται στους πίνακες**
- **επιλογή άλλων αντικειμένων για τη διακόσμηση της τάξης**

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ

- Πλούσιο και ποικίλο ερέθισμα.
- Οπτική οργάνωση των τοίχων της αίθουσας σε επάλληλες οριζόντιες ζώνες.
- Στην κατώτερη ζώνη τοποθετούνται τα έπιπλα και ο εξοπλισμός, δηλ. έντονα, από οπτική άποψη, στοιχεία.
- Το χρώμα της να είναι πιο σκούρο από εκείνα των υπερκείμενων ζωνών.
- Το επάνω όριο της κατώτερης ζώνης μπορεί να απέχει από το πάτωμα στο μέσο όρο ύψους του κεφαλιού, όταν το παιδί κάθεται.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ

- Στην επόμενη προς τα επάνω ζώνη τοποθετούνται οι πινακίδες στις οποίες αναρτώνται εργασίες των παιδιών και άλλο υλικό.
- Το χρώμα της ζώνης αυτής θα μπορούσε να είναι πιο φωτεινό από εκείνο της χαμηλότερης ζώνης.
- Το επάνω όριο αυτής της ζώνης μπορεί να συμπίπτει με την επάνω οριζόντια περασιά της πόρτας και των παραθύρων.
- Ίσως να είναι απαραίτητη και μια τρίτη ανώτερη ζώνη, που θα εκτείνεται από την προηγούμενη ως την οροφή.
- Η ανώτερη ζώνη πρέπει να έχει την ασθενέστερη οπτική παρουσία, για να ενισχύονται οι δυο χαμηλότερες ζώνες.
- Η χρήση χρωμάτων με πολύ υψηλό συντελεστή ανάκλασης συμβάλλει στη δημιουργία σωστών συνθηκών φωτισμού στην αίθουσα.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

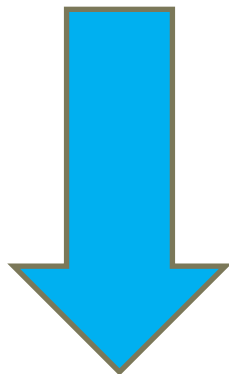
- Η πρόσληψη του χρωματικού ερεθίσματος συσχετίζεται με τη λειτουργία της αντίληψης και με προηγούμενες εμπειρίες του υποκειμένου.
- Ένα χρώμα συνορεύει, αναμειγνύεται, αλληλεπιδρά με τα γειτονικά του οπτικά στοιχεία, όπως είναι άλλα χρώματα, σχήματα, μεγέθη, είδη υφής των αντικειμένων.
- Αντιληπτικά και αισθητικά συνδέεται με το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιείται.
- Τα βιώματα του ατόμου δημιουργούν συνειρμούς που συνδέουν τα χρώματα με τις εμπειρίες του, μέσα από συμβολισμούς και συναισθήματα και οδηγούν στη διαμόρφωση της υποκειμενικής σημασίας του χρώματος.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

- Δεν έχει νόημα να μιλούμε για μεμονωμένα χρώματα στην τάξη, αλλά για συνδυασμούς χρωμάτων.
- Συνδυασμοί από αποχρώσεις του ίδιου χρώματος, ή από χρώματα που γειτονεύουν στον χρωματικό κύκλο, δίνουν οπτικό αποτέλεσμα που κατά συνθήκη θεωρείται «ήρεμο».
- Συνδυασμοί από χρώματα που εμφανίζουν έντονη αντίθεση φωτεινότητας (σκούρο-ανοιχτό) οδηγούν σε οπτικό αποτέλεσμα το οποίο κατά συνθήκη θεωρείται «διεγερτικό».

ΧΡΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Για την αίθουσα διδασκαλίας προτείνουμε αρμονίες που στηρίζονται σε διαβαθμίσεις τόνου του ίδιου χρώματος ή σε συνδυασμούς χρωμάτων τα οποία γειτονεύουν στο χρωματικό κύκλο

ΕΥΝΟΟΥΝ

Τη συγκέντρωση, την προσοχή και την ανάπτυξη αλληλεπίδρασης στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας

ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

- Όσο μεγαλύτερο συντελεστή ανάκλασης έχουν τα χρώματα (όσο πιο φωτεινά είναι) τόσο περισσότερο αυξάνεται το επίπεδο φωτισμού στο χώρο.
- Υπερβολικά μεγάλη ή πολύ χαμηλή ποσότητα φωτισμού προκαλεί ενόχληση.
- Χρώματα με υψηλό συντελεστή λαμπρότητας και συνδυασμοί με έντονη αντίθεση (κόντραστ) μπορούν να δημιουργήσουν οπτική δυσφορία.
- ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ: συνδυασμούς αποχρώσεων με μέσο και υψηλό συντελεστή ανάκλασης (40-70%) και ρύθμιση της αντίθεσης μεταξύ τους με τη χρήση ζωνών λευκού χρώματος.
- Το επιθυμητό επίπεδο φωτισμού για αίθουσες διδασκαλίας κυμαίνεται από 300 ως 400 lux.

ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

- Κάθε αίθουσα να έχει τον δικό της χρωματικό χαρακτήρα.
- Πρέπει να αποφεύγεται η τυποποίηση.
- Χρειάζεται ΓΝΩΣΗ, ΠΡΟΣΟΧΗ και κυρίως ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ για το χειρισμό του χρώματος στο σχολικό χώρο.

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

- Από τους πιο σημαντικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες της αίθουσας διδασκαλίας
- Από τους λιγότερους μελετημένους στην ελληνική πραγματικότητα
- Ποσότητα του φωτισμού
- Ποιότητα του φωτισμού
- Είναι πολύ δύσκολο να εξασφαλίσουμε ένα ομοιογενή και «φιλικό» φωτισμό στην τάξη
- **ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:** τη συνδυασμένη χρήση φυσικού και τεχνητού φωτισμού σε δύο επίπεδα: γενικός φωτισμός της τάξης και εξατομικευμένος φωτισμός

ΓΕΝΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

- Να εξασφαλίζεται ο μέσος όρος των 350 lux
- Χρήση φωτιστικών σωμάτων και λαμπτήρων κατάλληλων για αίθουσες διδασκαλίας, που θα ενισχύουν το φυσικό φως
- Ενδείκνυται ο φωτισμός φθορισμού
- Τα φωτιστικά σώματα πρέπει να έχουν ημιγυαλιστερή οθόνη (καθρέφτη), ο οποίος εξασφαλίζει ομοιόμορφη λαμπρότητα και αποφυγή των ενοχλητικών ανακλάσεων.
- Επιλογή λαμπτήρων φθορισμού «θερμού» φωτός (θερμοκρασίες 3500 -4000 βαθμών Kelvin), με δείκτη χρωματικής απόδοσης Ra: 85 ως 90

ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

- Δυνατότητα συμπληρωματικής ρύθμισης του επιπέδου φωτισμού στο χώρο δραστηριοποίησης.
- Επιτυγχάνεται με τη χρήση μικρών ατομικών φωτιστικών στον χώρο εργασίας της ομάδας ή του ατόμου.

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

- Τα παιδιά είχαν μεγαλύτερη ελευθερία μετακινήσεων και δυνατότητα πρόσβασης σε οποιοδήποτε σημείο της αίθουσας.
- Τα παιδιά χρησιμοποιούσαν – το 97% της αίθουσας (πριν την παρέμβαση μόνο το 33%)
- Εμφανίστηκαν αυθόρμητα νέες στάσεις και θέσεις του σώματος των παιδιών, οι οποίες ανέτρεπαν του κανόνες που ίσχυαν μέχρι τότε.
- Οι μαθητές έγιναν πιο υπεύθυνοι.
- Βελτιώθηκε η επίδοσή τους στα μαθήματα.
- Βελτιώθηκε το ψυχολογικό κλίμα της τάξης (ευχαρίστηση, χαρά) (παιδιών και εκπαιδευτικού)

**ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΕΣ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ**

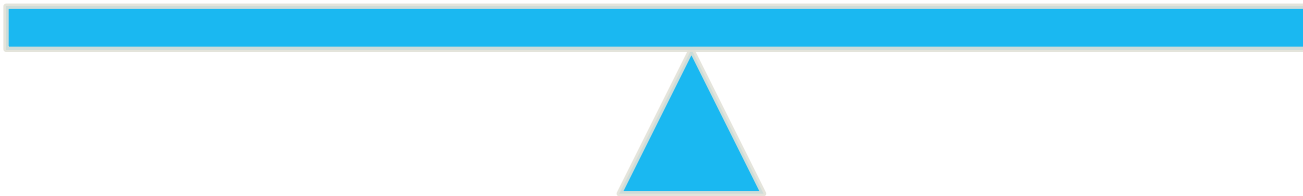
```
graph LR; A[ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ] --> B[ΥΛΙΚΗ ΔΟΜΗ]; A --> C[ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΟΜΗ];
```

ΥΛΙΚΗ ΔΟΜΗ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΔΟΜΗ**

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ
ΧΩΡΟ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΜΕΘΟΔΩΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ
ΜΑΘΗΣΗΣ

- Η οργάνωση και η χρησιμοποίηση του χώρου συνδέονται κατά προτεραιότητα με την ανάπτυξη αλληλεπίδρασης.
- Έτσι, προσφέρουν στην κοινωνική δομή τις προϋποθέσεις χώρου που θα επιτρέψουν στο διάλογο και τη συνεργασία να ανθήσουν.

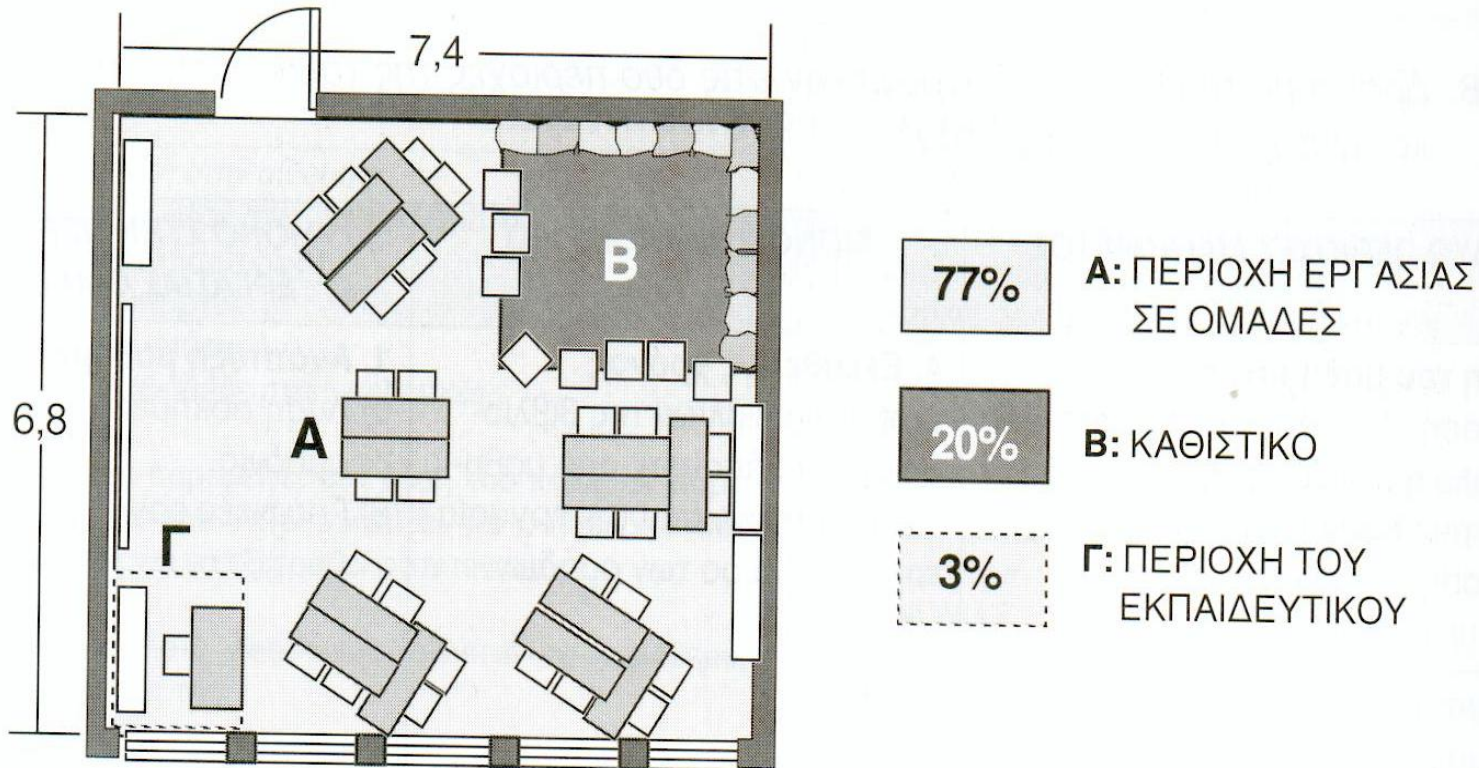
ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΟΜΑΔΟΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- Το παιδί μπορεί να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, να αλληλεπιδρά, να συνεργάζεται.
- Ο εκπαιδευτικός αναδεικνύεται σε συνερευνητή, συντονιστή ή εμπυχωτή, που οδηγεί τους μαθητές στη γνώση.
- Η ομάδα προβλέπεται να συμβάλλει τόσο στην καλλιέργεια των ατομικών δεξιοτήτων όσο και στην κοινωνικοποίηση των παιδιών.

Πρόκειται για τον «παιδαγωγικό
ανασχεδιασμό του σχολικού
χώρου» που στόχο έχει οι
«Τοίχοι της Γνώσης» να
οδηγήσουν σε μια καλύτερη
«Τύχη της Γνώσης».

ΣΧΗΜΑ 63

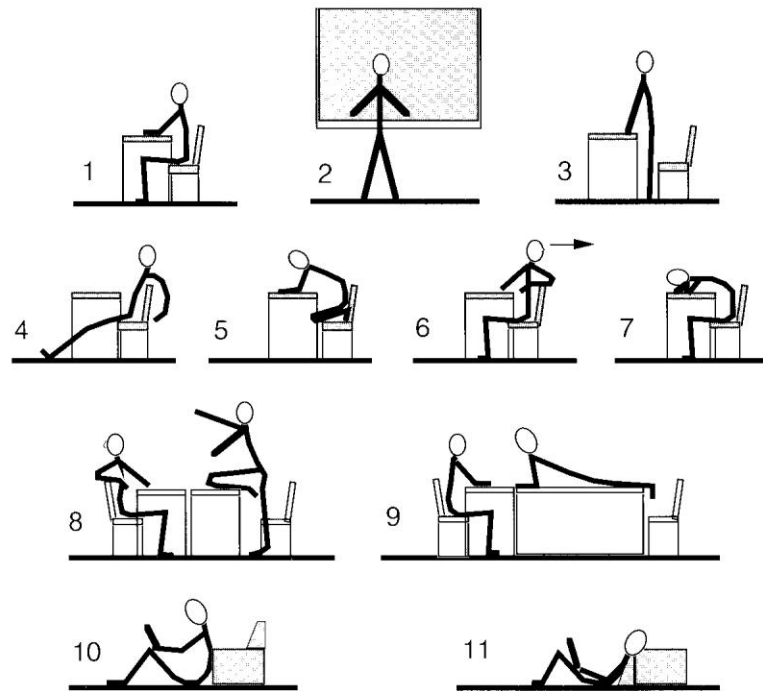
Χώρος του μαθητή μετά τον παιδαγωγικό ανασχεδιασμό του χώρου
(21ο Δ. Σ. Θεσσαλονίκης, 1997 - Κλίμακα 1:150)

Ο μαθητής χρησιμοποιεί χωρίς περιορισμούς το χώρο στις περιοχές Α (περίπου το 77% της επιφάνειας) και Β (περίπου το 20%). Σύνολο χώρου που αποδίδεται πραγματικά στο μαθητή: Περίπου το 97% του εμβαδού της αίθουσας.

ΣΧΗΜΑ 65

Παλιές και νέες στάσεις και θέσεις του σώματος των μαθητών στην τάξη

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1 → 3: «Εκπαιδευτικώς ορθές» στάσεις του σώματος πριν από τις αλλαγές.

1: Καθιστός στη θέση του, παρακολουθεί το μάθημα.

2: Όρθιος στον πίνακα, εξετάζεται από το δάσκαλο.

3: Όρθιος στη θέση του, απαντά σε ερωτήσεις.

4 → 11: Νέες θέσεις και στάσεις του σώματος, αποδεκτές ύστερα από τις παρεμβάσεις στην κοινωνική δομή (αδιανόητες πριν από τις παρεμβάσεις).

4 → 9: Στο χώρο εργασίας των ομάδων.

4: Καθισμένος άνετα, παρακολουθεί το μάθημα.

5: Γονατιστός στην καρέκλα του, εργάζεται.

6: Γυρισμένος προς τα πίσω, συζητά με συμμαθητές του.

7: Με το κεφάλι ξαπλωμένο στο θρανίο, γράφει.

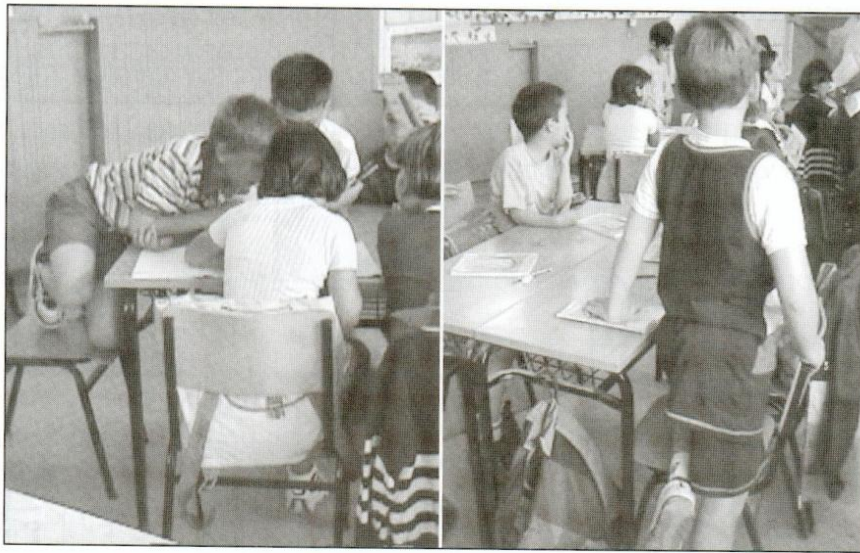
8: Όρθιος, μισοσκαρφαλωμένος στο θρανίο του, ζητά το λόγο.

9: Ξαπλωμένος στο θρανίο του, συνεργάζεται με το συμμαθητή του.

10 και 11: Στο καθιστικό.

10: Καθιστός στη μοκέτα.

11: Μισοξαπλωμένος στη μοκέτα, διαβάζει ένα βιβλίο, προετοιμάζοντας κάποιο μάθημα ή χαλαρώνοντας, αφού τελείωσε τις άλλες εργασίες του.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 23
Νέες πρακτικές σώματος των μαθητών (1999).

Από την έρευνα στο Δημοτικό Σχολείο Αντιμάχειας της Κω.

(Φωτογραφία από το συγγραφέα.)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ 24
Νέες πρακτικές σώματος των εκπαιδευτικών (1999).

Από την έρευνα στο Δημοτικό Σχολείο Αντιμάχειας της Κω.

(Φωτογραφία από το συγγραφέα.)

